

KARACAOĞLAN SÖZLÜĞÜ VE METİN BOZUKLUKLARI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Sıtkı Soylu

Halk şairi, bir bakıma içinden yetiştiği kültürün ve üzerinde yaşadığı coğrafyanın ürünüdür.

Bu nedenle ve özellikle din dışı şiirde; açıklamayı gerektiren dil ve ifade yapısının kaynağı, şairin yaşadığı yörelerde aranmalıdır.

Karacaoğlan'ın belirgin özelliklerinden birisi ve başlıcası; yaşamı boyunca süren gezginciliğin getirdiği birikimle zenginleşen dil dağarcığıdır.

Bu zengin dil yapısı, İshak Refet'i bir sözlük ihtiyacına götürmüş, Sadettin Nüzhet dip not açıklamalarıyla bunu sürdürmüş ve böylece Karacaoğlan metinlerine bir sözlük eklenmesi geleneği oluşmuştur.

Ancak bu sözlük çalışmaları; Karacaoğlan'ın yaşadığı bölgede yaygın bir çalışmaya dayanmadığı için, eksiklikler ve yanlışlıklar kaçınılmaz olmuştur.

Torosların doğusundan batısına ayağının basmadığı oba, diz çöküp oturmadığı çadır kalmayan Karacaoğlan'ın dil yapısını; bütün coğrafi unsarlar ve folklorik değerler araştırılıp değerlendirilmedikçe de bu eksiklik sürecek, yanlışlıklar giderilemeyecektir.

Konuya girerken bir kaç örnekle işin inceliğini belirtmek isterim.

Yemeni, Torosların bir ucunda başa örtülen kadın aksesuarı; bir diğer ucunda ise köşker işi ayakkabının adıdır.

Keleş, bir kesimde eşkiya; bir başka kesimde kel; bir başka kesimde çirkin; bir başka kesimde güzel anlamında kullanılır.

İşte Karacaoğlan'ın şiirlerinin neş'esini tam tadabilmek, mesajlarını tam yakalayabilmek, bu zengin aşiret - yörük dil yapısının iyi bilinmesine bağlıdır.

Bize ayrılan süre sınırları içinde; Karacaoğlan sözlüğünün gerekliliğini bir daha vurgulamaya, eksiklik ve yanlışlıklardan da bazı örnekler vermeye çalışacağım.

Şairimizin yaşlılık yıllarında söylediği anlaşılan; "Bir kız bana emmi dedi neleyim¹¹ bağlamalı türkünün son dörtlüğünde (makkap) sözcüğü geçer.

Karacaoğlan der ki nolup nodayım
Akan sular ilen ben de dolayım
Sakal seni makkabınan yodayım
Bir kız bana emmi dedi neleyim.

Bazı metinlerde makkap için karşılık verilmemiş, bazılarında delik delmek için kullanılan burgu anlamına geldiği belirtilmiştir.

Bazı metinlerde ise, makkap ile sakalın oyulmasının garabeti düşünülerek ve yolmak için cımbız kullanılabileceği noktasından hareket edilerek metin:

Sakal seni cımbız ilen yodayım, şeklinde değiştirilmiştir.

Şayet Karacaoğlan makkap ile sakalın yolunmayıp fa oyulacağını düşünseydi:

Sakal seni makkabınan oyayım, der işi bitirirdi.

Böyle yapmadığına göre yanlışlık bizde demektir. Yaptığımız araştırmalarda; Malatya, Adıyaman ve Kahramanmaraş'ın bazı bölgelerinde cımbız yerine makkap sözcüğünün kullanıldığını tesbit ettik.

Şimdi vereceğim bir örnekle de hem bir yanlışlığı belirtecek, hem de folklorik değer taşıyan bir deyim açıklamaya çalışacağım.

Karacaoğlan yalnızlığını, kimsesizliğini, yoksulluğunu dile getiren (Yok benim) döner ayaklı şiirin tapşırma dörtlüğü şöyle:

Karacaoğlan der ki bre erenler
Ben gidiyom mamur olsun örenler
Gavim gardaş konuştuğum yarenler
Söğündürme çıracığım yok benim.
Metnin aslı budur.

Ancak söğündürme deyiminin anlamı bilinmediği veya iyice araştırılmadığı için metin üzerinde oynanmış.

Sevindirip çıracığım yak benim, veya

Söğündürme çıracığım yak benim, biçiminde değiştirilmiştir.

Hak dilinde "Çıranın yakılması" veya "Çırasının yakılması"

deyimleri, metnin değişik biçimindeki mesaj - vaziyet anlamından tamamen farklı olarak olumsuzluk kaskında kullanılır. Bu kasıt aşıağı yukarı "Yuvasının yapılması" kavramına yakındır.

Metnin bütününde kahir, sitem ve terki sılanın duygusallığı hakimdir.

Söğündürme çıra ile de. çok değersiz bir **mal** varlıtıt kaskediiir.

Bu deyime açıklık getirelim.

Yörük göçünde eşyalar ayrı, hayvanlar ayrı götürülür. Önceden hareket eden eşya ve yüke ağırik denir.

Belli menzillerde ve uygun yerlerde ağırik yıkılarak çadır geçici olarak açılır, Bu çadırlar genellikle Alacık tipi çadır veya çatmalardır.

Çadırın kurulduğu yerde veya göç yolu üzerinde her zaman yakacak odun bulunmadığı için evin kadını biraz tedbiri olmak, biraz da geleneksel tutumluluk yapısından kaynaklanan alışkanlıklarla, ocakta iş bittikten sonra yanan odunların ucunu toprağa veya küle gömerek söndürür. Yanan ocağın su ile söndürülmesinin uğursuzluk getireceği inancı yaygın olduğu için söndürme böyle yapılır. İşte bu yolla söndürülmüş odunlara, yani çıraya söğündürme denir.

Yani söğündürme tıpkı diğer etnoğrafik eşyalar gibi çadır hayatının değersiz bir parçasıdır.

Şiirin *bir* diğer dörtlüğünde;

Anam atam bir ağlarım yok benim, diye nasipsizliklerden yakınan Karacaoğian;

Söğündürme çıram biie yok anlamında, bir başka yokluğunu ifade etmektedir.

Sözlükler hazırlanırken gözden kaçığına inandığımız bir başka yanlışılkta: Terevi sözcüğüne Teravih namazı anlamı verilmesidir.

Oturmuş pınara kız ilen gelin

Onlar birbirine arz eder halin

Boğum boğum kınalanmış ak elin

Gelin hiç söylemez kız nazlı güzel, diye başlayan türkünün ikinci dörtlüğü şöyle:

Tereviye yuyup kodular taşa

Daha ne gelecek sağ olan başa

Tüibent yağlık vurmuş soy hilal kaşa

Gelin hiç söylemez kız nazlı güzel.

Terevi'ye teravîh namazı anlamı verilince, metnide düzeltme ihtiyacı doğmuş olacakki. dörtlüğün ilk dizesi

Teraviyi kılıp kodular taş. şeklinde değiştirilmiştir.

Teravîh namazı ne çeşmede yunur, ne de yunduktan sonra suyunu çeksün diye taşın üstüne konur.

Elleri boğum boğum kınalı, başına yağlık vurmuş gelinin çeşme başında kız arkadaşıyla evlilik üstüne giriştiği sohbetin konusu arasına teravîh namazı girer mi?

Bir daha açalım. Karacaoğlan, genç kıza gelin olan arkadaşının neler anlattığını, başına neler gelebileceğini kendine özgü muzip bir sezgiyle ifade etmektedir.

Burada yunup taş üstüne konan bildiğimiz teredir. Halk dilinde dere kenarında kendiliğinden yetişen dere otunun adı terevidir.

Karacaoğlan şiirlerinde hayii sık geçen sözcüklerden birisi de taydır.

Bu sözcük Yunus Emre'de ve Dedem Korkuna da geçer. Yani enazından 8 asırlık bir geçmişi olan Türkçe bir sözcüktür.

Amana da deli gönül amana

Eyi gün kalmadı devri zamana

Cevheride denk etiler samana

Yük masnıtın bulmaz tay olmayınca.

Tay sözcüğünün açıklanmasına yardımcı olması bakımından masnıtında açıklanmasına gerek vardır.

Masnıt, Mesnet - İstinattan geiir. Destek anlamınadır ve halk dilinde bu şekle dönüşmüştür.

Yayınlanan metin sözcüklerinde tay. hayvan yükünün iki tarafındaki denklerden her biri anlamına açıklanmıştır.

Gerçi bu anlamda da kullanılabilir. Ama denklemin herbirinden çok, denge anlamında kullanılır.

Tayların denklemin ipi sarıldı, dizesinde açıkça görülüyorki Karacaoğlan dengi ayrı, tayı ayrı kullanmıştır.

Sözcüğün aslı olan taydan; tayağ. dayak, dayanak, sözcükleri üretildiği gibi yürüme hazırlığı içindeki çocukların tay durması, aynı yaşıt olanlar için taydaş deyimini de aynı kökten kaynaklanır.

Taşeli ve Konya yöresinde tayamaz, tayama, teyemez, teyeme ve hatta (E) lerde {1} haline dönüşerek tiyeme, tiye-

mez biçiminde kullanılır.

Meyvesi çok olan dallar için:

"Bu dal bu meyveyi teyemez"

Kalın toprak yığılmış damlar için

"Bu direk bu toprağı tiyemez" gibi değişik biçimde kullanılır.

Özellikle saman ve odun yüklenirken, sapan içine, ucu çatal ve hayvan boyunda bir ağaç tutturulur. Bunu adı da tayak veya dayaktır.

Bu dayak vurulmaz ise hayvanın yüklenmesi mümkün olmaz.

Malatya yöresinde; dağa bu tür odun veya saman yüklemek için gidenlere,

- Tayın Kim? diye sorulduğunu tesbit ettik.

Annenin erkek kardeşi için kullandığımız dayı sözcüğü de, mecazi anlamda böyle bir dayanak veya destek kasdında kullanılır.

Karacaoğlan'ın, "Yiğitte neylesin day'olmayınca" dizesindeki kasıta bu olmalıdır.

Karacaoğlan'daki doğa tutkusuna bağlı olarak en çok kullandığı sözcüklerden daha doğrusu deyimlerden birisi de beş aylardır.

Yayımlanan metin sözcüklerinde bunun karşılığı olarak, bahar - yaz ayları gibi pek açık olmayan bir ifade kullanılmıştır.

Bu sözcük için karşılık arama gayreti, bizi ister istemez aşiret takvimi üzerinde araştırmaya, yani bir folklorik çalışmaya götürmelidir.

Ama uzun bir konudur. Onun için mümkün olabildiğince özetleyerek değinmek istiyorum.

Yani beş aylan deyimini aşiret takvimi içinde açıkığa kavuşturmaya çalışacağım,

Açık doğada yaşamak zorunda olan yürükler, davranışlarını programlarken, yüzyılların gerisinden gelmiş, deneyimlerle zamanlamaları saptanmış bir takvim kullanır.

Bu takvimden kaynaklanan, biraz da kendi sezgilerinden gelen değerlendirmelerle bir aşiret obasının, hava tahmininde bir haftalık veya birkaç günlük süre için yüzdeyüz isabet olduğu görülmüştür.

Göç için, bu takvimde belirlenen belli dönemler beklenir.

Kışın sonu sayılan 40 günlük Erbain ile baharın başlangıcı olan Hamsin bu bölümler içinde en önemli olanlardır.

Erbain, Rumi takvimle 18, Miladi takvimle 31 Ocakta biter.

1 Şubatta Hamsin girer. Elli anlamındaki Hamsin, aşiret arasında aynı zamanda Hams karşılığı olan beş için de kullanılır. Yani Hamsin ile hem eli, hemde beş kastedilir.

Hamsinin içinde 20 Şubattaki birinci, 27 Şubattaki ikinci, 7 Marttaki üçüncü cemre ile 13 Marttaki eski Mart'm girişi vardır.

22 Martta ise Mart dokuzu diye bilinen, artık kışın gerilerde kaldığını müjdeleyen dönem başlar. Bu tarih aynı zamanda Hamisin'in sonudur.

Hamsin'in girişi olan 1 Şubat ile Mart dokuzu diye bilinen 22 Mart arasındaki Hamsin dönemi, Karacaoğlan'ın kasdeğiği beş aylardır.

Çukurova bayramlığın giyerken

Şubat ayı kış yelini kovarken, diyerek beş aylarının başlangıcını belirler.

Açılır laleler gülden ziyade

Akar boz bulanık selinden sakın

Lale sümbül bürüsün de gidelim, gibi ifadelerle zaten beş aylarının belirtilerini anlatmaktadır.

Karacaoğlan bu tesbit ve tanımda yalnız da sayılmaz.

Deli Boran;

Yağız atların sekişi

Benli dilberler bakışı

Fıratın coşkun akışı

Benzer beş ay sellerine, diyerek bu belirtiyi vurgular.

İşte bu dönemde karlar eriyerek kuru dereler selle dolar, kardelenin hemen ardından çıkan yaban laleleri bayırları renklendirir, sümbüller kıpırdanır.

Konuşmamı bağlarken bir daha vurgulamak istiyorum.

Çok geniş bir alanda, yani Karacaoğlan coğrafyası diyebileceğimiz geniş bir bölgede; genişliğine ve derinliğine bir sözlük taraması yapılmasına, yanlışlıklardan doğan metin bozukluklarının düzeltilmesine ihtiyaç vardır.

Böylece yeni kuşaklara, arızalardan, bozukluklardan, yanlışlıklardan arındırılmış sağlıklı bir metin verilmiş olur.

Bu sempozyumun, böylesine bir çalışma için, teşvik edici başlangıca vesile olmasını dilerim.

**1. Uluslararası Karacaoğlan ve Çukurova
Halk Kültürü Sempozyumu 21 - 23
Kasım 1990 Adana (Türkiye)**

İskender Muzbeg (Şefikoğlu):

**Yugoslavya'nın Kosova Bölgesinde Türkçe İlkokul
ve Ortaokullar İçin Türk Dili ve Edebiyatı Ders .
Planve Programlarında Karacaoğlan ve Türk Halk
Edebiyatının Yeri**

Bugün Yugoslavya'da yaşayan Türklerin sayıss resmi kaynaklara göre 127.920'dir. (1) Bu sayı 1981 nüfus sayımının bir verisi oğduğu için, Yugoslavya'da bu gün yaşayan Türklerin sayısının daha kabarık olduğunu da ileri sürmek doğrudur, Türkler bu ülkenin Makedonya Cumhuriyetinde ve Kosava Bölgesinde topluca yaşamaktadırlar. Ülkenin kimi diğer yerlerinde de Türk ailelerinin yaşadığı bilinmektedir.

Türklerin kalabalık bir biçimde yaşadığı Kosova ve Makedonya'da yürürlükte olan Anayasa ve yasalara göre, bu halka mensup kişilerin anadilinde öğrenim görme hakkı garanti edilmiştir; öyle ki bugün Türklerin yaşadığı köy ve kentlerde 8 yıllık ilkokullar. 3. 4 ve 5 yıllık ortaokullar, bundan başka iki yıllık bir yüksekokul ve Priştine Filoloji Fakültesi çerçevesinde 4 yıllık Türk Dili ve Edebiyatı Kürsüsü, Üsküp niversitesine bağlı bir Türk Dili ve Edebiyatı Kürsüsü alışmaktadır.

Bu ilk, orta, yüksek okullarda, fakültelerde eğitim ve öğrenim süreci yetkili devlet organları tarafından onaylanan ders pian ve programlarına uygun bir biçimde gerçekleştirilmektedir.

Bu değerli sempozyumdaki bildirinin konusu Yugoslavya'nın Kosova Bölgesinde Türkçe ilkokul ve Ortaokullar İçin Türk Dili ve Edebiyatı Ders Plan ve Programlarında Karacaoğlan ve Türk Halk Edebiyatının yeri olduğu için burada sizlere Kosova'dan selamlar getirerek bu bölgenin kent ve köylerindeki Türkçe okullarda Türk Halk Edebiyatına ve Karacaoğlan'a verilen yer ve öneme değinmek istiyorum.

Konuya geçmezden önce şu gerçekleri de vurgulamak istiyorum:

- (2) Karacaoğlan Türkiye dışında da - örneğin, bugün bile Türklerin yaşadığı Yugoslavya'da kendi şiiriyle, sanatıyla, dünya görüşüyle varlığını sürdürmekte, oradaki Türklerin kültür hayatını etkilemektedir. Örneğin: Priştine Radyo ve TV yayınlarında, bilim, kültür ve sanat dergilerinde, konserlerde, birçok kültür gösterilerinde Karacaoğlan'm eserleri yer almak tadır.
- (3) Karacaoğlan'm şiirlerine göre bestelenen türkü ve şarkılar düğünlerimizde, aile şenliklerimizde sıralı olarak söylenmektedir.
- (4) Karacaoğlan'm birkaç şiiri Yugoslavya Türk Bestecisi Hüseyin Kazaz tarafından 1970li yıllarda bestelenmiş, Türkçe sözlü bu hafif müzik örnekleri doğu müzik zenginliğinin birçok elemanlarını içerdiği için Yugoslavya'da ilgi ile karşılanmıştır. Bestecimiz Hüseyin Kazaz Karacaoğlan'm şu eserlerini beste yapmıştır:
 - (5) Kara değil mi - Bana kara diyen dilber / Kaşların kara değil mi?
 - (6) Bir gözleri sürmeli - Bu beste Yugoslavya çapında düzenlenen "Kosova Ararları, 73" Kültür gösterilerinde okunmuştur.
 - (7) Leyla - Bu beste "Kosova Ararları 74" te söylenmiştir.
 - (8) Seher yelinin estiği ve
 - (9) İki ceyran götürdüler bahçeye.

Kosova'da Türk dilinde okullar Halk Kurtuluş Savaşı'ndan biraz sonra - 1951 yılında çalışmaya başladı. Demek oluyor ki bu yerlerde Osmanlı İmparatorluğu yani Türklerle başlatılan eğitim ve öğrenim süreci Balkan Savaşları ile kesilmiştir, öyle ki 1912 - 1951 yılları arasında Kosova'da Türk dilinde okullar çalışmamıştır çünkü Türk halkı bu dönemde burada ulusal haklardan yoksundu. Ancak 1950 yılından sonra Kosova'da da Türk halkının kendi varlığını yaşatması, benliğini koruması için hazırlık ve girişimler yapıldı, 1951 yılında Türk dilinde okullar açıldı, Türk kültür ve sanat dernekleri kuruldu, radyo yayınları yayınlanmaya başladı. (2) Daha geçlerde bunu Priştine'de haftalık "Tan" gazetesinin. Prizren'de "Esin" kültür ve sanat dergisinin, Priştine'de "Çevren" yazın, bilim,

kültür ve sanat dergisinin, Priştine'de "Kuş" çocuk dergisinin ve Prizren'de "Çığ" kültür ve sanat dergisinin yayınlanması ve kitap yayınları izledi.

Kosova'nın Prizren, Priştine, Tito, Mitroviça, Gilan gibi kentlerinde ve Mamuşa, Dobırçan gibi köylerinde Türk dilinde ilk ve ortaokullarda dersler resmi olarak onaylanan ders plan ve programlarına göre yapılmaktadır. (3) Bu ders plan ve programlarına göre gerçekleştiren **Türk Dili** ve Edebiyatı derslerinde öğrencilere Türk atasözleri, deyimleri, türkülerimiz, tekerlemeler, bilmeceler yanı sıra halk ozanlarımızın hayatı, sanatı ve eserleri de açıklanmakta, okutulmaktadır.

Bu ders plan ve programlarına bir bakış atalım:

a) İlkokullar için Türk dili ve Yazını programında - 1. sınıfta okul lektürü bölümünde "Sen mi satacaksın" fıkrası, tekerlemeler, bilmeceler vb. öğretilmektedir.

-2. sınıfta oku! lektürü bölümünde "Hocanın Yazısı" fıkrası, tekerlemeler, bilmeceler ve atasözleri vb. öğretilmektedir;

-3. sınıfta okul lektürü bölümünde "Kedi Nerde" fıkrası, "En Büyük Zenginlik" başlıklı Türk masalı, bilmeceler ve atasözleri vb. öğretilmektedir.

- 4. sınıfta okul lektürü bölümünde "Nasrettin Hoca İle Atlılar" Fıkrası ve tekerlemeler okutulmaktadır.

- 5. sınıfta okul lektürü bölümünde "Doğuran Kazan" fıkrası. "Kızılırmak Türküsü" vb. okutulmaktadır; ev lektürü bölümünde ise "Türk Masalları" na yer verilmiştir.

- 6. sınıfta okul lektürü bölümünde Karacaoğlan'ın "İncecikten Bir Kar Yağar" eserine yer verilmiştir; ev lektüründe ise yine Nasrettin Hoca fıkralarına yer verilmiştir.

- 7. sınıfta okul lektürü bölümünde Köroğlu Destanı hakkında bilgilerin çocuklara verilmesi öngörülmüştür.

- 8. sınıfta ise okul lektürü bölümünde Oğuz Kaan Destanı, Alişimin Kaşları Kare Rumeli Türküsü vb. eserlerin okutulması öngörülmüştür

b) Yönelmeli Ortaöğretim için Türk Dili ve Yazını Programında:

- 1. sınıfta derslerin işlemsel ödevleri arasında "Yugoslavya, Türk ve Dünya Yazını yazın sanatının ve önemli yapıtlarının gelişme özelliklerini tanıtmak" ödevi vurgulanmakta, halk **yazını**;

1. Ozanı, yazarı belirsiz Türk halk yazını ve
2. Ozanı, yazarı belirli Türk halk yazını diye ikiye ayrılmaktadır.

Bu sınıfta okutulup incelenmesi gereken eserler arasında şunlar da vardır:

- Nişanlısı Ölen Kızın Ağıtı (Bolu, Düzce, Beyoğlu)
- İki Turnam Gelir Aklı Karalı
- Karagöz ve Ortaoyunu
- Taştın Yine Deli Gönül (Yunus Emre)
- Kaz Destanı (Kaygusuz Abdal)
- Güi Budamış Dal Dal Olmuş (Öksüz Dede)
- Benden Selam Olsun Bolu Beyine (Koroğlu)
- Hey Ağaiar Zaman Azdı (Gevheri)
- Genç Osman Desiant (Kayıkçı Kul Mustafa)
- İncecikten Bir Kar Yağar (Karacaoğlu)
- Dedim Düber Yanakların Kızarmış (Aşık Ömer)
- Salınarak Yürü Koyun Kuzusu (Katibi)
- Kosova Türk Halk Edebiyatı Metinleri vb.
- 2. sınıfta halk yazını bölümünde okutulup incelenmesi gereken eserler arasında şunlarda vardır:
- Sabahtan Uğradım Ben Bir Fidana (Erzurumlu Emrah)
- Telli Sazdır Bunun Adı (Dertli)
- Kalktı Göç Eyledi Afşar illeri (Dadaloğlu)
- Uzun İnce Bir Yoldayım (Aşık Veysel)
- Prizrenli Şair Aşık Ferki'den Seçmeler vb.

Ortaokulların 3. ve 4. sınıflarında halk edebiyatına ayrı bir yer verilmemiştir.

Sözü edilen ders plan ve programları İSe "Türk halk mizahının en büyük filozofu sayılan Nasrettin Hoca'dan (4) sekiz fıkranın, üç türk masalı, dört halk türküsü, üç destan, beş koşma, iki koçaklama, iki taşlama, bir nefes, bir ağıt, bir ilahi, bir deyiş, dört güzelleme, ile Yunus Emre, Karacaoğlu, Erzurumlu Emrah, Kaygusuz Abdal, Pir Sultan Abdal gibi birçok diğer şairlerimizin eserlerinin ve halk yaratıcılığımızdan anmadığımız nice diğer örneklerin okutulup incelenmesi öngörülmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi Karacaoğlu bu plan ve programlara göre ilkokulların 6. ortaokulların da 1. sınıflarında okutulmaktadır.

Sonunda şunları ileri sürmeliyim:

Yugoslavya'da bugün yaşayan Türklerin varlığı ve benliği, bu devletin en büyük yasası sayılan anayasa ile ve anaya uygun olarak çıkarılan diğer düzenleme kuralları ile korunmaktadır. Bunu Kosova ve Makedonya'da eğitim sürecinin Türk dilinde gerçekleştiği okulların çalışması en iyi bir biçimde belgelemektedir. Bunları ileri sürmek de, bu öğrencilerin bugün bile nice güçlüklerle karşılaştıklarını belirtmemek doğru değildir. Örneğin bugün Kosova'nın çeşitli kent ve köylerinde çalışan ilkokullarda 2000. ortaokullarda 400 ve üniversitelerde 100 kadar öğrenci, bunlara ders veren 200'e yakın öğretmen Türk dilinde ders kitapları, ders araçları ve pedagoji literatürünün yokluğu ya da yetersizliği ile karşı karşıya gelmektedirler. Yugoslavya ile Türkiye arasında dostluk ilişkilerini daha da geliştirmek, eğitimle ilgili (özellikle ders kitapları ve ders araçlarını öğretmen ve öğrencilerimiz tarafından Türk dilinin doğru dürüst kullanılmasını sağlamak amacıyla) somut anlaşmalara varmak iki dost devlet ve ülkenin beraber atması gereken önemli adımlardan biri olmalıdır. Böylece Yugoslavya'da Türk halkının varlığı bir destek daha görmüş iki ülke arasında kurulan dostluk bağları yeni bir boyut kazanmış olur.

Prizren, Mayıs 1990

- (1) Bkz. Mala Enciklopedija Prosveta, 2, K-P, Prosveta, Belgrad, 1978 y, s. 16
- (10) Kosova'da yaşayan Türk halkının haklarının resmen tanıtılmasıyla ve Türk dilinde okulların açılmasıyla ilgili bilgiler için Altay Suroy Receboğlu'nun "Doğru Yol" Derneğinin 35 Yayı" başlıklı raporunun okunması gereklidir.
- (11) Mr. Bedridin Koro bu programlarda Türk tarihine verilen yeri ilginç bir biçimde incelemiştir. Bkz. Bedridin Koro, Yugoslavya, SFC'nin Kosova SÖB'nde Türk Dili Üzere Eğitim Gören İlkokul ve Ortaokullarda Tarih Dersi Plan ve Programlarında Türk Tarihinin Yeri. Türk Dünyası Araştırmaları, dergisi, sayı 59, Nisan 1989y. İst., s. 87
- (12) S. Kemal Karaalioğlu, Resimli Türk Edebiyatçıları Sözlüğü, Genişletilmiş 2. Basım. İnkılap ve Aka, İst., 1982 y. s. 381